

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ.

ΑΛΦΟΝΣΟΣ ΛΑΜΑΡΤΙΝΟΣ.

Ἄν ὑπάρχη βίος ποιητοῦ παρουσιάζων τὰς πλέον ἐκτάκτους περιπετείας καὶ συνενῶν τὴν μεγίστην εὐκλοίαν μετὰ τὴν θλιβεροτέραν λήθην, οὗτος εἶναι ὁ τοῦ Λαμαρτίνου. Δι' αὐτὸν ὁ Ταρπύσιος λίθος εὐρέθη ὑπὲρ τὸ σύνθημα γαίτων τοῦ Καπιτωλίου, καὶ ἐφόρεσε τὸν στέφανον τοῦ μαρτυρίου, ἐνῶ εἶχεν ἔτι νωπὸν τὸν στέφανον τοῦ θριάμβου. Ἀφοῦ εἶδε τὴν Γαλλίαν πᾶσαν ἀκρωμένην ἐν εὐλαβείᾳ σιγῇ τὰς γλυκείας τῆς λύρας τοῦ μελωδίας, ἀφοῦ διεύθυνεν ὑπερῆφάνως καὶ εὐγενῶς τὰς τύχας τῆς τελευταίας ἐπαναστάσεως, ἐκπνέει σήμερον ἄσημος καὶ πένης εἰς μίαν γωνίαν τῶν Παρισίων καὶ ἀναγκάζεται νὰ ἐπαίτῃ τοῦ γήρατός του τὸν ἄρτον.

Ὁ Ἀλφόνσος Λαμαρτίνος ἐγεννήθη τῇ 9 Ὀκτωβρίου 1791 εἰς Μακὸν ἐκ πατρὸς εὐγενοῦς ἐπαρχιώτου, ὑποστάντος μυρίας καταδιώξεις ἐπὶ τῆς Τρομοκρατίας καὶ ἀναγκασθέντος ἕκτοτε νὰ ζῇ ἐν λησανείᾳ εἰς ἓν τῶν κτημάτων του. Μεγάλην ἐπιρρῶν ἐξήσκησεν ἐπὶ τοῦ Λαμαρτίνου κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἡλικίαν ἡ μήτηρ του, γυνὴ ἐξοχὸς, ἔχουσα εὐγενῆ τὴν καρδίαν καὶ ἀγίαν τὴν διάνοιαν. Ἐξετάζων τις τὸν βίον τῶν πλείστων μεγάλων ἀνδρῶν, εὐρίσκει παρὰ τὴν κοιτίδα των μίαν γυναῖκα, διαπλάττουσαν κατὰ βούλησιν τὴν εὐμάλακτον τοῦ παιδὸς καρδίαν καὶ διευθύνουσαν τὴν μέλλουσαν

αὐτοῦ μοῖραν. Ἄν ἡ μήτηρ ἦν αὐστηρὰ καὶ μεγαλειόβολος, ἂν ἐν αὐτῇ ὁ νοῦς δεσπόζει τῆς καρδίας, ὁ παῖς γίνεται Γράγκος, ἀκαμπτος καὶ ἡρωϊκὸς πολίτης δημοκρατίας, ἂν ἐξ ἐναντίας ἦναι γυνὴ χριστιανὴ, ὅλη ἀγάπη καὶ ἀφοσίωσις, ἔχουσα μειδιάματα δι' ὅλας τὰς χαρὰς καὶ δάκρυα δι' ὅλας τὰς δυστυχίας, ὁ παῖς γίνεται Λαμαρτίνος, ποιητὴς χριστιανὸς, ψάλτης τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς οἰκύνης.

Ἀφοῦ ὁ Λαμαρτίνος ἐτελείωσε τὰς σπουδὰς του καὶ ἔγραψε τοὺς πρώτους αὐτοῦ στίχους, ἀποχαιρετισμὸν πρὸς τὸ σχολεῖον ἐν ᾧ ἀνετράφη, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ νὰ ἰδῇ τὴν ὡραίαν χώραν, ἣν ἡ νεαρά του φαντασία ἐκόσμει μετὰ μαγικότερα χρώματα. Ἡ Ἰταλία ὑπῆρξεν ὁ παράδεισος τοῦ πρώτου ἔρωτος τοῦ Λαμαρτίνου. Ἐκεῖ ἐγνώρισε τὴν Γρατσιέλλαν, πτωχὴν καὶ ὡραίαν θυγατέρα ἀλιέως, τῆς ὁποίας τὸν ἔρωτα μετὰ πολλὰ ἔτη ἐπένησεν ὁ ποιητὴς εἰς δακρυδρέκτους σελίδας. Ἡ μελαγχροὺς Ἰταλίς ἠγάπησε παραφύρως τὸν ξανθὸν υἱὸν τῆς ἀρκτου, ἀλλὰ τὸ λεπτοφυές της σῶμα ἐθραύσθη ὑπὸ τοὺς παλμούς καὶ ἡ Γρατσιέλλα ἀπέθανε. Μεγάλῃ καὶ ἐνδόμυχος ὑπῆρξεν ἡ οἰκὸν τοῦ Λαμαρτίνου διὰ τὸν θάνατον τῆς ἀγαπητῆς καὶ ὅταν, βαρυνθεὶς τὴν Ἰταλίαν, ἐπέστρεψε ν' ἀναπαυθῇ καὶ ν' ἀντλήσῃ θάρρος εἰς τοὺς κόλπους τῆς μητρὸς του, ἡ ἀγία γυνὴ δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυά της βλέπουσα τοῦ νεανίου τὴν μελαγχολίαν καὶ τὴν ὥχρότητα. Νομίζοντα δὲ ὅτι ἡ τύχῃ καὶ αἱ ἡδοναὶ τῶν Παρισίων ἠδύναντο ἰσως νὰ παραμυθῇσιν τὸν Λαμαρτίνον, ἀπεφάσισε νὰ θυσιάσῃ καὶ τὰ τελευταῖα τῆς περιουσίας της λείψανα καὶ νὰ τὸν ἀποστείλῃ εἰς τοὺς Παρισίους. Ἐκεῖ ὁ Λαμαρτίνος ἐσχέτισθη μετὰ τὰς εὐγενεῖς οἰκογενεῖας τοῦ προαστείου τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ καὶ βασιλικὸς, ἕνεκα προλήψεων ἀνατροφῆς, ἤρχισε νὰ συλλαμβάνῃ ἀντιπάθειαν κατὰ τοῦ Αὐτοκράτορος, ὅστις ἦτο τότε ἐν ὅλῃ τῇ ἀκμῇ. Ἀλλ' ὁ ἀργὸς καὶ ἄσημος βίος τῶν αἰθουσῶν δὲν ἠδυνήθη νὰ θέλῃ ἐπὶ πολὺ τὴν μεγάλην καὶ ὁμηρικὴν φύσιν τοῦ Λαμαρτίνου καὶ ταχέως διέβη πάλιν τὰς ἄλπεις, πλοῦν νέας ἐντυπώσεις καὶ ἰσως . . . νέας οἰκύνης. Πλησίον τῆς Νεαπόλεως, ὑπὸ τὰς ἀνομβρίους πορτοκαλέας αἱ ὁποῖαι ἄλλοτε ἔκρυψαν τὸν ἔρωτά του, ἔγραψε τὰς πλείστας τῶν πρώτων αὐτοῦ Μελετῶν, ὑψηλὰ ἢ περιπαθῆ ἐλεγεία, τὰ ὁποῖα ἀκόμη πλανῶνται εἰς ὅλα τὰ χεῖλη. Ἡ ποίησις τοῦ Λαμαρτίνου εἶναι διαυγὴς ὡς ὁ οὐρανὸς τῆς Παρθενόνης, ἀρμονικὴ ὡς τὸ κύμα τὸ πλῆττον τῆς Βαῖας τὰς ἀκτὰς, ἀποπνέουσα

ἰδονὴν ὡς οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Ἰταλίδος. Ὅταν κατὰ τὸ 1820 ἐξεδόθησαν αἱ πρῶται *Μελέται*, ἡ ποίησις εὐρίσκειτο ἐν ἐντελεῖ παρακμῇ καὶ οὐδεὶς ἀνεγίνωσκε πλέον στίχους· οὐδεμιᾶς ἀπελάμβανον ὑπολήψεως οἱ ἄμουςι στιχοῦργοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, παγεροὶ μιμηταὶ τῶν ψυχρῶν κλασικῶν. Ἡ ἔκδοσις τῶν *Μελετῶν* ὑπῆρξεν ἀληθῆς ἐπανάστασις ἐν τῇ Γαλλικῇ φιλολογίᾳ, μέγα κινήσασα θάμβος καὶ ὁμόφωνον ἐνθουσιασμόν. Ἡ Γαλλία ὀλόκληρος ἀπεστήσισε τὴν *Αἰμνὴν*, τὸ *Φθινόπωρον*, τὴν *Προευνήν*, τὴν *Ἀπειπιοίαν*, τὴν θαυμασίαν *ᾠδὴν πρὸς τὸν Βύρωνα* καὶ σειρὰν ὀλόκληρον ἀριστουργημάτων, ἐξ ὧν δυσχερὲς ἀποβαίνει ἡ ἐκλογή.

ὑπὸ τὴν μέθην ἐστὶ τοῦ θριάμβου ὁ Λαμαρτίνος διωρίσθη ἀκόλουθος εἰς τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ πρεσβείαν, καὶ ὀλίγον μετὰ ταῦτα ἐπιτετραμμένος τῆς Γαλλίας ἐν τῇ αὐτῇ πόλει. Ἐκεῖ διαμένων ὁ Λαμαρτίνος ἐνυμφεύθη μίαν ὡραίαν καὶ μυριόπλουτον Ἀγγλίδαν, ἥτις ἔκτοτε συνεμερίσθη μετ' ἴσης ἀφοσιώσεως καὶ τὴν δόξαν καὶ τὴν δυστυχίαν τοῦ ποιητοῦ.

Κατὰ τὸ 1823 ἐξεδόθησαν αἱ *νέαι μελέται*, αἵτινες ἐστέφθησαν ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἐπιτυχίας. *Ὁ θνήσκων ποιητής, ὁ Βορσάρτης, οἱ Ἀστέρες*, καὶ ἰδίως τὸ *Τελευταῖον ᾄσμα τοῦ Σιλβ' Ἀρόλδου* κατέλαβον ὑψηλὴν θέσιν μετοξὺ τῶν ἀριστουργημάτων, ἐφ' οἷς ἐναθρόνεται ἡ Γαλλικὴ φιλολογία καὶ θὰ ζήσωσιν ὅσον καὶ ἡ γλῶσσα τοῦ Ρακίνα. Διὰ τὸν Ἕλληνα ὅστις ἀναγινώσκει τὰς *Μελέτας* ἰδιαιτέρον ἔχει θέλητρον τὸ *τελευταῖον ᾄσμα τοῦ Σιλβ' Ἀρόλδου*, ὅπου ὁ ποιητὴς ἐπέρανεν τὸ ἡμιτελὲς ἀριστοῦργημα τοῦ Βύρωνος καὶ ἐμάντευσε διὰ τῆς ψυχῆς τὴν μεγάλην ψυχὴν ἐκείνου. Εὐγνώμονες διὰ τοῦ συμπαθεῖς στίχους οὗς ἐνέπνευσεν εἰς τὸν Λαμαρτίνον ἡ δουλεία καὶ ἡ ταπείνωσις τῆς Ἑλλάδος, λησμονοῦμεν χάριν αὐτῶν τὴν περιφρόνησιν δι' ἧς μᾶς ἐπότισεν ἀργότερα, καὶ δι' ἧς μᾶς ὁ Λαμαρτίνος μένει καὶ σήμερον ἀκόμη ὁ εὐγενὴς καὶ φιλέλλην ποιητὴς τοῦ *Τελευταίου ᾄσματος τοῦ Σιλβ' Ἀρόλδου* καὶ οὐχὶ ὁ πικρόχολος ἱστορικός τῆς Τουρκίας.

Ἀλλ' ὁ Λαμαρτίνος δὲν ἀπεκοιμήθη ἐπὶ τῶν δαφνῶν του καὶ, ἐνῶ ἀκόμη ἀντήχουν αἱ διὰ τὰς *Μελέτας* ἐπυφνίαι, ἐξέδωκε τὰς *Ποιητικὰς καὶ θρησκευτικὰς Ἀρμονίας*, θαυμασίους χριστιανικούς ὕμνους, ἐν οἷς διαπρέπει ὁ *Ἰεχωβά* καὶ τὰ *Novissima verba*· ἐκεῖ ἡ ποίησις του μετέβαλε φύσιν καὶ κατέστη σοβαροτέρα· δὲν εἶναι πλέον ποιητὴς περιπαθὴς καὶ μαλθακός, οὗ ἡ ἀρμονικὴ λύρα

« ἔρωτα μόνον ἔχει. »

εἶναι φιλόσοφος βαθύς, παρήγορος, εὐσεβής, θίγων τοῦ προφητάνακτος τὴν κινύραν. Αἱ *Ἀρμονίαι* ἠνοίξαν εἰς τὸν ποιητὴν τὰς πύλας τῆς Ἀκαδημίας, ὅπου εἰσῆλθεν ὡς θριαμβευτὴς ἐνθρονίζων μετ' ἑαυτοῦ τὴν νέαν ποιητικὴν σχολὴν, ἥς τὸ σκῆπτρον συνεμερίσθη ἀδελφικῶς μετὰ τοῦ Οὐγώ.

Ὅταν ἡ ἐπανάστασις τοῦ Ἰουλίου ἐξέρράγη, ὁ Λαμαρτίνος ἐμελλε ν' ἀποσταλῇ ὡς πρέσβους εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἡτοιμάζετο ν' ἀναχωρήσῃ διὰ τὸν ἡρωϊκὸν τόπον, ὃν ἡ Γαλλία εἶχεν ἔκτοτε εὐγενῶς υἱοθετήσῃ. Ἀλλὰ, θέλων νὰ διαμείνῃ ἱπποτικῶς πιστὸς εἰς τοὺς Βουρβόνους, ἀπεποιήθη νὰ δεχθῇ ἀπὸ τὸν Λουδοβίκον Φίλιππον οἰανδήποτε θέσιν καὶ ἐπεχείρησε τὴν μεγάλην του καὶ περίφημον ὁδοιπορίαν πρὸς τὴν Ἀνατολὴν, ἀπὸ τοῦ θερμοῦ καὶ ζωγρόν κλίμα τῆς ὁποίας περιέμενε τὴν βελτίωσιν τῆς ἀσθενοῦς υγείας τῆς θυγατρὸς του Ἰουλίας, χωρὶς νὰ προμαντεύῃ ὅτι ἐμελλε νὰ τὴν ἐπαναφέρῃ νεκρὰν εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς πατρίδος. Μεγαλόδωρος καὶ ἄσματος φύσει, ἐδαφίλευσε τὸν χρυσὸν καὶ ἡ πολυτελεία του ἐκίνησε τὸν θαυμασμόν τῶν Σεΐχων καὶ τῶν Ἑμίρ τῆς ἐρήμου, οἵτινες τῷ ἀπένειμον βασιλικὰς σχεδὸν τιμὰς. Τὰς ποιητικὰς αὐτοῦ ἐντυπώσεις ἐκ τῶν τόπων οὗς ἐπεσκέφθη ἐναπεταμίευσεν ὁ Λαμαρτίνος εἰς τὴν *Περιήγησιν εἰς τὴν Ἀνατολὴν*, σύγγραμμα θαυμασίον διὰ τὴν ζωηρότητα τῶν περιγραφῶν καὶ διὰ τὸν Ἀσιατικὸν ἀληθῶς πλούτον τοῦ χρωματισμοῦ, ἀλλὰ περιέχον συγχρόνως καὶ παράδοξα σφάλματα ἱστορικά καὶ γεωγραφικά, ἅτινα παρέδρασαν πολὺ τὴν ἐπιτυχίαν. Ἡ ἀπεικόνισις τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν ἐρείπων τῆς Παλμύρας εἶναι ἀληθῶς μεγαλοπρεπῆς, περιεργότατον δὲ τὸ ἐπισπῶδιον τῆς ἐπισκέψεώς του εἰς τὸ φρούριον τῆς Λέδου Στανχόπης, ἰδιοτρόπου Ἀγγλίδος ἥτις, καταλιπούσα τοῦ Λονδίνου τὰ μέγα, ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταβιῶσῃ εἰς τῆς Συρίας τὰς ἐρήμους.

Ὀλίγον μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς *Περιήγησεως εἰς τὴν Ἀνατολὴν*, ἐφάνη ὁ Ζοκελίρος, τὸ σπουδαιότερον τῶν ποιητικῶν ἔργων τοῦ Λαμαρτίνου καὶ ἀπολύτως ἐν ἑκ τῶν τελειότερων ἔργων τοῦ αἰῶνος. Ὁ Ζοκελίρος εἶναι τὸ ἑμμετρον ἡμερολόγιον πτωχοῦ ἱερέως χωρίου· ποίημα πλήρες λυρικῆς παραφορᾶς συγχρόνως καὶ δραματικῶν περιπετειῶν, ἀπεικόνισις ὀδυνηρᾶς πάλης μεταξὺ καθήκοντος καὶ αἰσθήματος, καθ' ἣν ἐπὶ τέλους ὑπερισχέει τὸ καθήκον καὶ ὁ ἐραστὴς θυσιάζεται πρὸ τοῦ ἱερέως. Τὸ κοινὸν ἐδέχθη τὸν Ζοκελίρον μετὰ

θάμβους κατ' ἀρχάς· «σιωπὴ μεγάλη ἐγένετο περὶ τὸ βιβλίον τοῦτο» λέγει ὁ Jules Janin. Ταχέως ὁμως αἱ ἐξοχοὶ ἀρεταὶ τοῦ ἔργου τοῦ Λαμαρτίνου κατεφάνησαν καὶ ὁ Ζοκαλίνος θεωρήθη ὁμοφώνως ὡς ἐπιτυχὴς ἀπόπειρα τῆς μόνης ἐποποιείας, ἥτις δύναται νὰ ὑπάρξῃ κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον.

Διὰ τοῦ Ζοκαλίνου ἔλθε τὸ φιλολογικὸν στάδιον τοῦ Λαμαρτίνου, τὸ στάδιον τῆς δόξης καὶ τῶν θριάμβων του. Ἡ πτώσις ἐνὸς ἀγγέλου καὶ μία ἄλλη συλλογὴ λυρικῶν ποιήσεων ἐκδοθεῖσα βραδύτερον παρῆλθον σχεδὸν ἀπαράτρητα, διότι ἀληθῶς ἤλαττοντο πολὺ τῆς φήμης τοῦ μεγάλου ψάλτου τῶν *Μελετῶν*. Ἡ Μοῦσα δὲν προσεμειδία πλέον πρὸς τὸν ἄνδρα, ὅστις ἀγνωμόνως εἶχε λειποτακτήσει τοῦ ναοῦ της καὶ εἶχεν ἤδη ἀρχίσει νὰ στρέφεται πρὸς ἄλλα εἰδωλα. Εἶναι θεὰ ζηλότυπος ἡ Μοῦσα· εἰς τὰ χεῖλη αὐτῆς ἀρμόζει ἡ μεγάλη παραγγελία «οὐκ ἔσονται σοι θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ». Ἄμα ὁ ποιητὴς στραφῇ πρὸς τὰς ἐπευφημίας τοῦ πλήθους, ἅμα θηρεύσῃ τὸν ἐφήμερον θρίαμβον τῆς δημοτικότητος, τετέλεσται! δὲν εἶναι ποιητὴς ἡ Μοῦσα σπογγίζει ἐν δάκρυ μὲ τὰς πτέρυγας της καὶ φεύγει μακράν. Τῆς μεγάλης ταύτης ἀληθείας ἀποδείξεις πρόχειρος παρίσταται ὁ Λαμαρτίνος· ἡ ποιητικὴ δόξα δὲν τῷ ἤρκει, ἐπόθησε καὶ τὴν πολιτικὴν. Ἐκλεχθεὶς μέλος τῆς Βουλῆς, ἐνῶ ἔτι ἦν εἰς τὴν Ἀνατολὴν, κατετάχθη εἰς τὴν ἀντιπολίτευσιν καὶ ἤρχισε νὰ πολεμῇ τὴν βασιλείαν τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου. Ταχέως δὲ ἐξισώθη ἐν τῇ Βουλῇ πρὸς τοὺς κορυφαίους τῶν ῥητόρων, εἶδεν αὐξάνουσαν τὴν κοινοβουλευτικὴν αὐτοῦ βαρύτητα, καὶ κατέστη ἀρχηγὸς κόμματος. Ἡ εὐγλωττία του ἐκλήλει τὸ οὖς, παρέσυρεν, ἐνθουσίαζεν· ἀπὸ τὰ χεῖλη του ἐξήρχετο «μέλιτος γλυκιῶν αὐδῶν» καὶ οἱ συναδελφοὶ του τὸν ἀπεκάλουν γελῶντες «χερουβεῖμ κοινοβουλευτικόν». Ἀλλὰ, καίτοι ἀντιπολιτευόμενος τολμηρὸς ὁ Λαμαρτίνος, οὐδέποτε ἐθυσίασε τὰς εὐγενεῖς πολιτικὰς αὐτοῦ πεποιθήσεις καὶ οὐδέποτε κατῆλθεν ἄχρι τῶν πολιτικῶν ἐκείνων εὐτελειῶν, οἵτινες, καὶ ἐπιτυχάνουσαι ἔτι, ἀτιμάζουσι τοὺς μετερχομένους αὐτάς. Ὅταν κατὰ τὸ 1839 αἱ διάφοροι μερίδες τῆς ἀντιπολιτεύσεως, λίαν διάφοροι πρὸς ἀλλήλας ὡς πρὸς τὰς ἀρχάς, ἀπετέλεσαν μίαν ἀνήθικον συμμαχίαν κατὰ τοῦ ὑπουργείου Μολέ, ἧς ἐλαττήριον ἦν ὁ διαμελισμὸς τῶν λαφύρων, ὁ Λαμαρτίνος ἐπολέμησε παντὶ σθένει τὴν ἀντιπολίτευσιν ἐκείνην καὶ κατέδειξεν εὐτόλμως πόσον ἐπιβλαβὴς ἦτον.

Ἰδίως ὁμως ὁ Λαμαρτίνος διέπρεψε διὰ τὴν ἀπο-

τελεσματικὴν καὶ ἀμείλικτον πάλιν του κατὰ τοῦ τελευταίου ὑπουργείου τοῦ Γιζώτου καὶ κατέστη ὁ δημοτικότερος τῶν ῥητόρων τῆς Βουλῆς καὶ ἡ κυριότερα ἐλπίς τοῦ δημοκρατικοῦ κόμματος. Μὴ ἀρκούμενος δὲ εἰς τὴν ἐν τῇ Βουλῇ ἀντιπολίτευσιν ἔλαβεν ἀνὰ χεῖρας τὸν κάλαμον τοῦ ἱστορικοῦ καὶ ἐξέδωκε τὴν *Ἱστορίαν τῶν Γερουσιῶν* (1847), εὐγλωττον ἀπολογίαν τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν ἀρχῶν τῆς μεγάλης Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, ἥτις συνέτεινε μεγάλως εἰς τὴν πτώσιν τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου. Ἡ ἱστορία αὕτη θαυμασία διὰ τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ ὕφους καὶ τὴν ζωηρὰν περιγραφὴν τῶν προσώπων κατεκρίθη ὑπὸ πολλῶν ὡς λίαν ἐπιεικὴς πρὸς τὴν μνήμην τοῦ Δαντῶνος, τοῦ Ρόβεσπιέρου καὶ τοῦ Μαράτου, τῶν τριῶν ἡρώων τῆς τρομοκρατίας, καὶ μέγαν διήγειρε θόρυβον ἡ κεραυνοβόλος φράσις, «τὸ αἷμα δὲν μολύνει».

Ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1848 φυσικῶς τῷ λόγῳ ἔφερε τὸν Λαμαρτίνον εἰς τὴν ὑπάτην βαθμίδα τῆς ἐξουσίας. Ἐκλεχθεὶς ὑπὸ τῆς βουλῆς μέλος τῆς Προσωρινῆς Κυβερνήσεως, ἥτις διεδέχθη τὸν καταρρέυσαντα θρόνον, μετέβη εἰς τὸ Δημαρχεῖον, ἐνῶ ἔτι ἡ ἐπανάστασις εὐρίσκετο ἐν πάσῃ αὐτῆς τῇ ἀκμῇ καὶ ἀνέλαβε μὲ ἄτρομον χεῖρα τὰς ἡνίας τοῦ κράτους. Ἀπὸ τῆς πρώτης δ' ἔτι ἡμέρας, ἐνῶ ὁ ὄχλος τῶν Παρισίων ὑπὸ τὴν μέθην τῆς νίκης περιεκύκλωνε τὸ Δημαρχεῖον ἀπειλῶν καὶ ζητῶν αἷμα καὶ ἐκδίκησιν, ὁ Λαμαρτίνος διὰ ψηφίσματος περιφήμου κατήργησε τὴν θανατικὴν ποινὴν καὶ ἔδωκεν εἰς τὴν τελευταίαν ἐπανάστασιν τὸν εἰρηνικὸν καὶ ἐπιεικῆ χαρακτῆρα, ὅστις ἔσεται ἡ μεγίστη αὐτῆς δόξα. Ἐπὶ μῆνας ὁλοκλήρους ὁ Λαμαρτίνος ἀκαμπτος καὶ ἀκατάβλητος, ἀψηφῶν πάντα κίνδυνον, ἐπάλαισε πρὸς πᾶσαν ὑπεροβλικὴν ἀξίωσιν καὶ κατέστη ὁ σωτὴρ τῆς ἀπειλουμένης κοινωνικῆς τάξεως. Ὁρθίος καὶ μόνος ἀπέναντι τῆς Γαλλίας, ἐπέβαλε σιωπὴν εἰς τὴν στάσιν ἥτις ἐβρυχάτο καθ' ἐκάστην εἰς τῶν Παρισίων τὰ πράξεις καὶ ἡ ἀνεξάντλητος εὐγλωττία, ἡ δραστηριότης καὶ ἡ φρόνησις του ἐπρολάμβανον τὴν θύελλαν πρὶν ἔτι ἐνσκήψῃ. Ὡς δεῖγμα ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης δώδεκα ἐπαρχίαι ἐξελέξαντο τὸν Λαμαρτίνον πληρεξούσιον εἰς τὴν Συντακτικὴν Συνέλευσιν καὶ καθ' ἐκάστην τῷ ἐγίνοντο πανταχόθεν προκλήσεις εἰς δικτατορίαν.

Καὶ ὁμως ὅλαι αὐταὶ αἱ ἐκδουλεύσεις, περιφανεῖς τίτλοι εἰς τὴν ἀθανασίαν, ἐλητμονήθησαν ταχέως ὑπὸ τῆς ἀγνώμονος Γαλλίας καὶ μετὰ ἐν μολὶς ἔτος, εἰς τὰς ἀμέσως ἐπομένας ἐκλογάς, οὐδεμία ἐπαρχία ἠξίωσε νὰ τῷ ἐμπιστευθῇ τὴν ἀντιπροσω-

παίαν της. Ἡ ἄστατος δημοτικότης ἐστράφη ἀλλοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Λαμαρτίνου, ὅπερ ἄλλοτε ἐπέτα ἀπὸ στόματος εἰς στόμα, ἐτάφη εἰς λήθην βαθυτάτην. Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἀνεκαθεν ἡ μοῖρα τῶν μεγάλων ἀνδρῶν! πλάττομεν πάντοτε τὸ εἶδωλον τῆς σήμερον ἐκ τῶν συντριμμάτων τοῦ εἰδώλου τῆς χθές.

Σήμερον ὁ Λαμαρτίνος, πιεζόμενος ἀπὸ τὰς οἰκτροτέρας ὑλικὰς στενοχωρίας, μόλις πορίζεται διὰ τῆς ἐργασίας του τὸν ἐπιούσιον ἄρτον, καὶ ἀναγκάζεται νὰ σωρεύῃ καθ' ἑκάστην τόμους ἐπὶ τόμων, ὅπως ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς μεγάλας τῶν δανειστῶν του ἀπαιτήσεις. Ὄταν, πρό τινων ἐτῶν, φίλοι καὶ θαυμασταὶ τῆς δόξης τοῦ μεγάλου ποιητοῦ ἔτεινον ὑπὲρ αὐτοῦ τὸν δίσκον τοῦ ἐπαίτου, ἡ συνεισφορά ἀπήντησε πανταχοῦ παγερὰν ψυχρότητα καὶ ἀδιαφορίαν, ἀτιμωτικήν διὰ τὸ Γαλλικὸν ἔθνος, τὸ ὁποῖον διττῶς ἐδόξασεν ὁ Λαμαρτίνος, ὡς ψάλτης τῶν *Melētōn* καὶ ὡς κυβερνήτης τῆς ἐπαναστάσεως.

ΑΛ. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ.

Ο ΒΑΓΝΕΡ

ΚΑΙ Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΥΤΟΥ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΙΣ.

Οἱ πλείστοι τῶν ἀναγνωστῶν τῆς *Χρυσάλλιδος* ἀγνοοῦσιν ἴσως παντάπασι τὸ ὄνομα: Βάγνερ, πολλοὶ δ' αὐτῶν πιθανῶς οὐδ' ἐπιθυμοῦσι καὶ νὰ τὸ μάθωσι. Τίς ὁ Βάγνερ, τίς ἡ μουσικὴ ἀναμόρφωσις ἣν ἀπεπειράθη ὁ παράδοξος οὗτος, ἂν οὐχὶ τί ἄλλο, ἀνὴρ νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὴν δραματικὴν μουσικὴν, ὅπως ἀναπλάσῃ δι' αὐτῆς τὸ μελοδράμα, ὁποῖον τὸ μέγα σκάνδαλον, ὃ παρήγαγεν ἡ οὐχὶ τοσοῦτον πρωτοφανὴς ὅσον ἀλλόκοτος σχεδὸν καὶ παράλογος ἰδέα του, ἰδίως μὲν ἐν Γερμανίᾳ, καθόλου δ' εἰπεῖν ἐφ' ἧσπεσαν τὴν Εὐρώπην, διαιρέσασα σχεδὸν τὸν μουσικὸν κόσμον εἰς δύο φεδερὰ καὶ ἀντιμαχόμενα στρατόπεδα, Βαγνεριζὰς καὶ μὴ Βαγνεριζὰς: ταῦτα πάντα εἰσὶν ἄγνωστοι χῶραι διὰ τοὺς πλείστους τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ περιοδικοῦ τούτου καὶ αὐτῶν ἴσως τῶν περὶ τὰ μουσικὰ ὁπωσοῦν καταγινόμενων. Τῶν ὄντι· ἡ πλειοψηφία τοῦ ἐν Ἀθήναις μουσικοῦ κόσμου, ἀπὸ τοῦ ἀλφαριθμητικοῦ τοῦ Βέρδη ἀρχίσασα καὶ εἰς τὴν γραμματικὴν τοῦ Δονιζέτου περατώσασα τὰς μουσικὰς αὐτῆς σπουδὰς, ἀρκεῖται, καὶ δὲν πταίει βεβαίως εἰς τοῦτο, εἰς μίαν *aria* τοῦ *Trovatore* ἢ εἰς μίαν *romanza* τοῦ *Don Pasquale*, μένει ἐν

ἐκστάσει πρὸ τῆς στερεοτύπου ἐπεξεργασίας τῶν καθαρῶς ἰταλικῆς σχολῆς μελοδραμάτων, ὅπου ἡ εὐχερὴς μελωδία ἀποτελεῖ τὸν ἀκρογωνιαίον λίθον καὶ τὴν ἀκροκόρυφον κέραμον τοῦ μουσικοῦ οἰκοδομήματος, καὶ δὲν ζητεῖ οὔτε μαντεύει πλέον. Ἡ ἑλλειψὶς δυστυχῶς παρ' ἡμῖν ἀξιοπρεποῦς θεάτρου καὶ καλῶς ἀπηρετισμένης ὀρχήστρας, ἡ παντελὴς στέρησις δημοσίων συναυλιῶν, ὅπου νὰ μορφοῦται καὶ νὰ λεπτύνηται ἡ μουσικὴ τοῦ λαοῦ καλαισθησία, καὶ ἡ ἔνεκα τῶν αἰτίων τούτων ἐπιπόλαιος καὶ τῶν καθ' ἑκαστα ὀργάνων σπουδὴ, περιώρισαν μέχρι τοῦδε, καὶ κύριος οἶδεν ἐπὶ πόσον ἔτι χρόνον θέλουσι περιορίσει παρ' ἡμῖν τὴν γνῶσιν τῆς μουσικῆς ἐν τὸς τοῦ εὐπροσίτου χώρου τῆς ἰταλικῆς σχολῆς. Καθυστεροῦμεν ἔτι πρὸς τὰς προόδους τῆς δραματικῆς μουσικῆς ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἐν Γαλλίᾳ, καὶ ἀμφιβάλλω ἂν ποτε δυνηθῶμεν νὰ καταστῶμεν ἐνήμεροι, ἂν κατορθώσωμεν ν' ἀπογευθῶμεν ποτὲ οὔτινος ἐχορέσθησαν ἤδη τὰ ἔθνη τῆς Δύσεως.

Δὲν εἶνε τόλμη ἄρά γε, ἐν μέσῳ τοιαύτης παρ' ἡμῖν καταστάσεως τῶν περὶ τὴν μουσικὴν, νὰ λαλήσῃ τις περὶ Βάγνερ; νὰ πραγματευθῇ τις περὶ ἀγνώστου μεταπλάσεως ἀγνώστου μουσικῆς σχολῆς; Δὲν κινδυνεύει τὸν ὑπατον τῶν δυστυχῶν συγγραφέων κίνδυνον νὰ μὴ ἀναγνώσθῃ, ἢ καὶ τὸν ἐλάσσονα, τοῦ ν' ἀναγνώσθῃ κατὰ τὸ ἥμισυ, καὶ ν' ἀνταμειβθῇ ἐπὶ τέλους δι' ἐνὸς ἐπιφωνήματος κόρου, ἂν οὐχὶ ἀηδίας; — Ὁμολογῶ, ὅτι ἐν τῷ ἐγωϊσμῷ μου οὐδὲν τῶν ἐνδεχομένων αὐτῶν δραστηριοτήτων εἶχον προῖδει, καὶ ὅτε εἰς τῶν συντακτῶν τῆς *Χρυσάλλιδος*, πρὸς ὃν ἀνεκκίουν τὴν πρόθεσίν μου, μοὶ παρέστησε τοὺς τοιοῦτους κινδύνους, ἱκανὴν ὥραν ἔμεινα σκεπτικὸς, καὶ σχεδὸν ἀπετασσόμεν τῷ μουσικῷ πειρασμῷ τοῦ νὰ σὰς λαλήσω σήμερον περὶ Βάγνερ καὶ τῆς μουσικῆς του ἐπαναστάσεως, ὅτε τὸ γαλλικὸν λόγιον: *dorer la pilule* μοὶ προτεμεΐδιασεν αἰφνης. Ἀπεφάσισα λοιπὸν νὰ σὰς λαλήσω σήμερον περὶ Βάγνερ, οὐχὶ ὡς Γερμανός τις, σπουδάζων καὶ βρενθυόμενος, οὐχὶ ἐν πληθύνει μουσικῶν ὥρων οὐτ' ἐν στρατιᾷ μουσικολογικῶν θεωριῶν, ἀλλὰ μᾶλλον παίζων καὶ παραδοξολογῶν.

Ὁ Ριχάρδος Βάγνερ, πεντηκοντούτης νῦν, ἐγεννήθη τὸν Μαῖον τοῦ ἔτους 1813 ἐν Λειψίᾳ. Τὴν μουσικὴν κλίσιν αὐτοῦ δὲν ἀπέδειξεν οὔτε τριετής οὐτ' ὀκταετής κατὰ τὴν αἰώνιον στερεοτύπον βιογραφίαν τῶν ἐπισήμων ἀνδρῶν· ἐφηβος ἤδη ἠκροάσθη τὸ πρῶτον τοῦ *Freyschuetz* τοῦ *Weber*, καὶ ἡ εὐθὺς τότε γεννηθεῖσα ἐν αὐτῷ κλίσις πρὸς τὴν μουσικὴν ἐνισχύθη κατόπιν, εἰς ἀληθινὸν πάθος με-